

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ

*Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони – Европа
инвестира в селските райони*

**ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
2014 –2020**

УКАЗАНИЯ

за приложимия режим на държавни помощи по мерки, финансирани от Програмата за развитие на селските райони 2014 - 2020 г. в стратегиите за Водено от общностите местно развитие и условия, произтичащи от него

София, 2017 г.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ЕО	<i>Европейска общност</i>
ЕС	<i>Европейски съюз</i>
ЕЗФРСР	<i>Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони</i>
ЗУСЕСИФ	<i>Закон за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове</i>
МИГ	<i>Местна инициативна група</i>
МС	<i>Министерски съвет</i>
ПРСР	<i>Програма за развитие на селските райони</i>
СВОМР	<i>Стратегия за Водено от общностите местно развитие</i>
ВОМР	<i>Водено от общностите местно развитие</i>
Наредба №22	<i>- Наредба № 22 от 2015 г. за прилагане подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за Водено от общностите местно развитие” от мярка 19 Водено от общностите местно развитие на Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г.</i>
ПМС № 161	<i>Постановление № 161 на Министерския съвет от 2016 г. за определяне на правила за координация между управляващите органи на програмите и местните инициативни групи, и местните инициативни рибарски групи във връзка с изпълнението на подхода „Водено от общностите местно развитие“ за периода 2014 - 2020 г.</i>
Наредба № 4	<i>Наредба № 4 от 2016 г. за определяне на реда за съгласуване на проектите на документи по чл. 26, ал. 1 от Закона за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове</i>
ДФЕС	<i>Договор за функционирането на Европейския съюз</i>
Регламент (ЕС) № 702/2014	<i>Регламент (ЕС) № 702/2014 от 25 юни 2014 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове</i>

	<i>107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1857/2006 на Комисията. (ОВ, L 193 от 01 юли 2014 г.)</i>
<i>Известие на Комисията</i>	<i>Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от ДФЕС.</i>
<i>Регламент (ЕС) № 1407/2013</i>	<i>Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis (ОВ, L 352/1 от 24 декември 2013 г.)</i>
<i>ЗОП</i>	<i>Закон за обществените поръчки</i>

УВОД

Настоящите Указания се издават на основание чл. 46, ал. 2 от Наредба № 22 във връзка с изпълнението на задължението по чл. 41, ал. 8 от ПМС № 161 от МИГ във връзка с чл. 26, ал. 3 от ЗУСЕСИФ.

В указанията е включена следната информация:

- представени са мерките, включени в стратегиите за ВОМР на МИГ, сключили споразумения за изпълнение на стратегии за ВОМР;
- представени са примерни дейности по тези мерки и приложимият режим на държавни помощи за тях;
- посочено е кои мерки от стратегиите за ВОМР, попадат в обхвата на общите правила за държавни помощи и за които МИГ следва да съгласува Насоките за кандидатстване по процедура за прием на проекти с министъра на финансите.
- посочени са текстове и декларации, които МИГ следва да включи в Насоките си по гореспоменатите мерки и проверките, които трябва да извърши МИГ.

Допълнителна информация относно общите правила на приложимото право в областта на държавните помощи може да бъде открита на интернет страницата на Министерство на финансите <http://stateaid.minfin.bg/>.

Указанията са съобразени с:

- ✓ Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета (ОВ, L, 347/320 от 20 декември 2013 г.);
- ✓ Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета (ОВ L 347/487 от 2013 г.);
- ✓ Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis*;
- ✓ Регламент (ЕС) № 702/2014 на Комисията от 25 юни 2014 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от

Договора за функционирането на Европейския съюз и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1857/2006 на Комисията;

✓ Насоки на Европейския съюз за държавната помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за периода 2014 – 2020 г.; (2014/C204/01)

✓ Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от ДФЕС (2016/C262/01);

✓ Съобщение на Комисията за прилагането на правилата на Европейския съюз към компенсацията, предоставена за предоставянето на услуги от общ икономически интерес (2012/C 8/02);

✓ Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове;

✓ Постановление № 161 на МС от 2016 г. за определяне на правила за координация между управляващите органи на програмите и местните инициативни групи, и местните инициативни рибарски групи във връзка с изпълнението на подхода „Водено от общностите местно развитие“ за периода 2014 – 2020 г. (обн., ДВ, бр. 52 от 2016 г.);

✓ Постановление № 160 на МС от 2016 г. за определяне правилата за разглеждане и оценяване на оферти и сключването на договорите в процедурата за избор с публична покана от бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ от Европейските структурни и инвестиционни фондове; (обн., ДВ, бр. 52 от 2016 г.)

✓ Наредба № 22 от 2015 г. за прилагане на подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за Водено от общностите местно развитие“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г. (обн., ДВ, бр. 100 от 2015 г.).

✓ Наредба № 4 от 2016 г. за определяне на реда за съгласуване на проектите на документи по чл. 26, ал. 1 от Закона за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове (обн., ДВ, бр. 59 от 2016 г.)

Подмярка 1.1. „Професионално обучение и придобиване на умения“

По подмярката се подпомага организирането и провеждането на курсове за обучение и семинари в областта на селското и горското стопанство.

Курсовете за обучение са специални занятия с разработена учебна програма за постигане на конкретни цели на обучението за допустимите целеви групи. Курсовете могат да бъдат краткосрочни с продължителност 30 учебни часа, дългосрочни с продължителност 150 учебни часа и специализирани с продължителност 100 часа за придобиване на правоспособност за работа със земеделска и горска техника.

Учебната програма на курсовете се разработва от обучаваща организация като учебна програма по част от професия от Списъка на професиите за професионално образование и обучение (ПОО) по всички професии от професионални направления 621 „Растениевъдство и животновъдство“, 623 „Горско стопанство“, 541 „Хранителни технологии“, 640 „Ветеринарна медицина“. В учебната програма на курсовете се предвижда задължително практическо обучение. Учебната програма за специализираните курсове за придобиване на правоспособност за работа със земеделска и горска техника се разработва в съответствие с националното законодателство. В учебните програми на курсовете в контекста на основната тема на курса ще се включват задължително минимум 10 % от часовете по въпросите за смекчаване на последиците от изменението на климата и адаптиране към него, опазване на околната среда и представяне на иновации. Ще се дава приоритет на курсове, в учебната програма, на които е увеличен задължителният минимум часове по пресечните цели.

Семинарите са тематични срещи, на които се разглеждат и обсъждат конкретни теми. В зависимост от съдържанието на програмата и предвидените теми, продължителността на семинарите може да бъде 8 учебни часа или 18 учебни часа. Ще се дава приоритет на семинари с продължителност 18 учебни часа по теми, свързани с изпълнение на включените в мярка 10 „Агроекология и климат“ и в мярка 11 „Биологично земеделие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. дейности и приоритетни теми за подмярката, конкретизирани в обхвата на приоритетните области, съгласно раздел 8.2.1.2.

Разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката **не се съгласуват** с министъра на финансите.

1. „Професионално обучение и придобиване на умения – обучение на лица, ангажирани в селското стопанство“

Финансовото подпомагане за дейностите по подмярката попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС, в който е определено, че поради спецификата на селскостопанския сектор правилата за конкуренцията се прилагат по отношение на производството и търговията със селскостопански продукти само доколкото това е решено от Европейския парламент и Съвета.

По отношение на подпомагането за развитие на селските райони основните принципи за приложимост на правилата за държавни помощи са изложени в чл. 81 и 82 от Регламент № 1305/2013.

Съгласно чл. 81, параграф 2 на Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент

и на Съвета правилата за държавната помощ не се прилагат по отношение на плащанията, извършвани от държавите членки, нито по отношение на допълнителното национално финансиране, попадащо в обхвата на чл. 42 от ДФЕС.

Финансовото подпомагане за тези дейности няма да представлява „държавна помощ“ по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС.

2. „Професионално обучение и придобиване на умения – обучение на лица, ангажирани в сектора на горското стопанство“

Финансовото подпомагане по дейността попада в обхвата на чл. 38 на Регламент (ЕС) № 702/2014 и се определя като **помощ**.

Съгласно Регламент (ЕС) № 702/2014 чл. 38 помощта е определена като съвместима с вътрешния пазар по смисъла на чл. 107, параграф 3, буква „в“ от ДФЕС и е **освободена от задължението за уведомяване** по чл. 108, параграф 3 от него, ако изпълнява условията, определени в параграфи 2 – 6 от този член и в глава I.

Съгласно чл. 9 параграф 1 от цитирания регламент, най-късно 10 работни дни преди влизането в сила на схема за помощ, освободена по силата на този регламент от задължението за уведомяване по чл. 108, параграф 3 от ДФЕС, или преди предоставянето на помощ ad hoc, освободена по силата на този регламент, държавите членки предават на Комисията – чрез уебприложението за уведомяване на Комисията, в съответствие с чл. 3 от Регламент (ЕО) № 794/2004, обобщена информация за тази помощ в стандартизирания формат, определен в приложение II към Регламент (ЕС) № 702/2014. До 10 работни дни след получаване на обобщената информация Комисията изпраща на държавата членка разписка за получаване с идентификационен номер на помощта.

Цитираните действия се инициират от УО на ПРСР, като след тяхното извършване на МИГ ще бъде представена информация относно идентификационния номер на помощта.

За този вид дейност в сектор горско стопанство, МИГ ще могат да обявяват прием след като помощта получи идентификационен номер.

Подмярка 1.3. „Краткосрочен обмен на опит и посещения в земеделски и горски стопанства“

По подмярката се подпомага организирането и провеждането на посещения на земеделски и горски стопанства.

Схемите за краткосрочен обмен на опит и посещения на земеделски и горски стопанства са дейности по организиране на групи от земеделски стопани или собственици на гори и провеждане на посещения на земеделски или горски стопанства с цел запознаване с конкретен проблем или начин на изпълнение на дадена работа или организация на работата и обмяна на опит между участниците. Ще се дава приоритет на посещения на стопанства с теми в областта на приоритетните теми, посочени по всяка приоритетна област, които са свързани с пресечните цели и са конкретизирани за подмярката в обхвата на приоритетните области, съгласно раздел 8.2.1.2. от ПРСР 2014 – 2020.

Посещенията на стопанства трябва да са насочени към методите и/или технологиите за устойчиво селско и горско стопанство, диверсификацията на стопанствата, участието на стопанствата в къси вериги на доставки, разработването на нови възможности за стопанска дейност и на нови технологии, както и повишаването на устойчивостта на горите.

Изпълнението на дейностите може да се извършва по следните начини: в стопанство, избрано за нуждите на обмяната на опит се извършва демонстриране на практиките и обектите, които са предмет на обмяната на опит, от представител на обучаващата организация или представянето се извършва от собственика или управителя на стопанството.

Разработените от МИГ документи включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката **не се съгласуват** с министъра на финансите.

1. За дейности „Краткосрочен обмен на опит и посещения в земеделски стопанства“

Финансовото подпомагане за дейностите по подмярката попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС, в който е определено, че поради спецификата на селскостопанския сектор правилата за конкуренцията се прилагат по отношение на производството и търговията със селскостопански продукти само доколкото това е решено от Европейския парламент и Съвета.

По отношение на подпомагането за развитие на селските райони основните принципи за приложимост на правилата за държавни помощи са изложени в чл. 81 и 82 от Регламент № 1305/2013.

Съгласно чл. 81, параграф 2 от Регламент № 1305/2013 правилата за държавната помощ не се прилагат по отношение на плащанията, извършвани от държавите членки, нито по

отношение на допълнителното национално финансиране, попадащо в обхвата на чл. 42 от ДФЕС.

Финансовото подпомагане за тези дейности **няма да представлява „държавна помощ“** по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС.

2. За дейности „Краткосрочен обмен и опит и посещения в горски стопанства“

Финансовото подпомагане по дейността също като дейността по т. 2 на подмярка 1.1. „Професионално обучение и придобиване на умения“ попада в обхвата на чл. 38 от Регламент (ЕС) № 702/2014 и се определя **като помощ**.

Виж режима на т.2 „Професионално обучение и придобиване на умения – обучение на лица, ангажирани в сектора на горското стопанство“ на подмярка 1.1. „Професионално обучение и придобиване на умения“ .

За този вид дейност в горски стопанства, МИГ ще могат да обявяват прием след като помощта получи идентификационен номер.

Подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“

Подкрепата ще бъде насочена към инвестиции за:

- модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/ пряко свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда;
- модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/ пряко свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда свързани с изпълнение на дейностите по мярка 10 „Агроекология и климат“ и мярка 11 „Биологично земеделие“;
- постигане на съответствие с нововъведени стандарти на ЕС, приложими за съответните стопанства;
- с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата;
- съхранение на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията;
- машини и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор;
- недвижима собственост свързана с дейността на земеделските стопанства;

- създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;

- производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за нуждите на земеделските стопанства.

Подмярка 4.1.1 „Инвестиции в земеделски стопанства по тематична подпрограма за развитие на малки стопанства“

По тази подмярка се подпомагат материални и нематериални дълготрайни инвестиции, които водят до подобряване на икономическата устойчивост и резултати на стопанството. Могат да бъдат подкрепяни следните видове инвестиции за:

- модернизация или увеличаване на физическия капитал с оглед намаляване на преките разходи за производство, повишаване на производителността на труда и качеството или разширяване на производството;

- подобряване на пред-пазарната подготовка или съхранение на продукцията (като оборудване за оборудване за почистване, сортиране, пакетиране на продукцията и сгради за специализирано съхранение и обработка, осигуряване на вентилация, изолация и охлаждане);

- създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;

- реконструкция и строителство на сгради за отглеждане на добитък;

- намаляване на потреблението на енергия;

- производство на биоенергия за нуждите на земеделските стопанства;

- машини, оборудване и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор;

- постигане на съответствие с нововъведени стандарти на ЕС, приложими за съответните стопанства.

Разработените от МИГ документи включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмерките **не се съгласуват** с министъра на финансите.

Финансовото подпомагане за дейностите по подмярката попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС, в който е определено, че поради спецификата на селскостопанския сектор правилата за конкуренцията се прилагат по отношение на производството и търговията със

селскостопански продукти само доколкото това е решено от Европейския парламент и Съвета.

По отношение на подпомагането за развитие на селските райони основните принципи за приложимост на правилата за държавни помощи са изложени в чл. 81 и 82 от Регламент № 1305/2013.

Съгласно чл. 81, параграф 2 правилата за държавната помощ не се прилагат по отношение на плащанията, извършвани от държавите членки съгласно Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета, нито по отношение на допълнителното национално финансиране, попадащо в обхвата на чл. 42 от ДФЕС.

Финансовото подпомагане по подмярката **няма да представлява „държавна помощ“** по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС.

Подмярка 4.2 „Инвестиции в преработка/ маркетинг на селскостопански продукти“

Инвестициите, обект на подкрепа, следва да са свързани с:

- преработка и/или маркетинг на продукти в обхвата на Приложение I към ДФЕС или на памук, с изключение на рибни продукти;
- развитие на нови продукти, процеси и технологии за продукти в обхвата на Приложение I към ДФЕС или на памук, с изключение на рибни продукти.

Подкрепата ще бъде насочена към закупуване и изграждане на инвестиции, свързани с:

- процеси и технологии за производство на продукти, включително такива свързани с къси вериги на доставка;
- изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи необходими за производството и маркетинга;
- инсталиране на нови машини и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга;
- активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване и сушене с цел запазване качеството на продукцията и суровината;
- специализирани транспортни средства за превоз на суровини и/или готова продукция, включително хладилни транспортни средства;
- внедряването на системи за управление на качеството;
- производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;

- постигане съответствие със стандартите на ЕС, включително пречиствателни съоръжения.

Подмярка 4.2.2 „Инвестиции в преработка/ маркетинг на селскостопански продукти по тематична подпрограма“

Подкрепата по тази подмярка се предоставя за инвестиции в материални и/или нематериални активи, които се отнасят до:

- създаване или модернизация на съществуващи мощности за преработка на земеделски продукти, включени в приложение № I по чл. 38 от ДФЕС;;
- създаване и/или модернизация на капацитета на местните мрежи за прибиране, приемане, съхранение, климатизиране, сортиране и пакетирание на земеделска продукция;
- инвестиции, свързани с опазване на околната среда/климата, включително инсталации за пречистване на отпадъчни води в преработването и маркетинга;
- организиране и прилагане на системи за управление на качеството и хранителната безопасност, ако са свързани с материалните инвестиции по проекта;
- обработка на селскостопанската биомаса за производство на (електро)енергия от възобновяеми източници от участници, различни от земеделските стопанства. Предвидената подкрепа е само за производство на енергия за собствено потребление;
- инвестиции за постигане на съответствие със стандарт(ите) на Съюза, които ще станат задължителни за стопанствата в близко бъдеще.

Разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката **не се съгласуват** с министъра на финансите.

1. Финансово подпомагане за „Инвестиции, свързани с преработка на селскостопански продукти и търговията със селскостопански продукти“, за продуктите описани в приложение № I по чл. 38 от ДФЕС.

Финансовото подпомагане за дейностите по подмярката попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС, в който е определено, че поради спецификата на селскостопанския сектор правилата за конкуренцията се прилагат по отношение на производството и търговията със селскостопански продукти само доколкото това е решено от Европейския парламент и Съвета.

По отношение на подпомагането за развитие на селските райони основните принципи

за приложимост на правилата за държавни помощи са изложени в чл. 81 и 82 от Регламент № 1305/2013.

Съгласно чл. 81, параграф 2 от Регламент № 1305/2013 правилата за държавната помощ не се прилагат по отношение на плащанията, извършвани от държавите членки съгласно Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета, нито по отношение на допълнителното национално финансиране, попадащо в обхвата на чл. 42 от ДФЕС.

Финансовото подпомагане за преработка на продукти, описани в приложение № I по чл. 38 от ДФЕС няма да представлява „държавна помощ“ по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС.

2. Финансово подпомагане за „Инвестиции в преработка/ маркетинг на селскостопански продукти“ за предприятия за преработка на продукти от Приложение I в продукти извън Приложение I на ДФЕС.

Финансовото подпомагане за дейностите по подмярката не попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС, в който е определено, че поради спецификата на селскостопанския сектор правилата за конкуренцията се прилагат по отношение на производството и търговията със селскостопански продукти само доколкото това е решено от Европейския парламент и Съвета.

Съгласно чл. 44 от Регламент (ЕС) № 702/2014 помощта е определена като съвместима с вътрешния пазар по смисъла на чл. 107, параграф 3, буква „в“ от ДФЕС и е **освободена от задължението за уведомяване** по чл. 108, параграф 3 от него, тъй като изпълнява условията, определени в параграфи 2 – 10 от този член и в глава I от ДФЕС.

България, като държава-член е спазила изискването на чл. 9 параграф 1 от Регламент (ЕС) № 702/2014 и е получила идентификационен номер на помощта - SA 43542 (2015/XA).

В насоките за кандидатстване МИГ следва да цитират идентификационния номер на помощта и да включат изискване за кандидатите за финансова помощ, чиито инвестиции попадат в цитирания по-горе обхват да представят декларация за размера на получените държавни помощи по образец съгласно **Приложение № 1** от настоящите указания.

Проверката за натрупването на държавни помощи се извършва от Държавен фонд „Земеделие“ на етап сключване на договор с бенефициента.

6.4. Подмярка „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“

Предоставя се подпомагане за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към:

- развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги);
- производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение I от ДФЕС (независимо от вложените продукти и материали);
- развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.);
- производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
- развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и други неземеделски дейности.

6.4.2 Подмярка „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности по тематична подпрограма за развитие на малки стопанства“

По тази подмярка се подпомагат инвестициите за стартиране или развитие на неземеделски дейности в селските райони, сред които са:

- развитие на селски туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги) – подпомагат се проекти за обновяване или изграждане на места за настаняване с до 20 помещения за настаняване.;
- местно занаятчийство (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности);
- преработка и маркетинг на земеделски продукти, които не се подпомагат по чл. 18 и крайният продукт не е включен в приложение № I по чл. 38 от ДФЕС;
- производство и/или преработка на неземеделски стоки и материали; предоставяне на услуги за всички икономически сектори и населението, (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги, базирани на ИТ и др.);
- развитието на технологиите в областта на „зелената икономика“, включително на енергия от ВЕИ за собствено потребление.

Не се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултата от дейността е продукт, включен в Приложение I от ДФЕС.

Разработените от МИГ документи включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката **се съгласуват** с министъра на финансите, по реда на Наредба № 4.

Финансовото подпомагане за дейностите по подмерките не попадат в обхвата на чл. 42 от ДФЕС, тъй като дейностите са извън селскостопанския сектор.

По отношение на подпомагането за развитие на селските райони основните принципи за приложимост на правилата за държавни помощи са изложени в чл. 81 и 82 от Регламент № 1305/2013.

Съгласно чл. 81, параграф 1 от Регламент № 1305/2013 правилата за държавната помощ се прилагат по отношение на подпомагането за развитието на селските райони, отпуснати от държавите членки, когато то е извън обхвата на чл. 42 от ДФЕС.

Следователно финансовото подпомагане по подмярката **представява „държавна помощ“** по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС.

Съгласно т. 13. „Елементи, необходими за оценка на държавните помощи“ от ПРСР 2014 – 2020 г. подкрепата по 6.4. „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности“ ще се предоставя в съответствие с Регламент (ЕС) № 1407/2013, поради което за тази подмярка ще се прилага цитирания регламент.

Тази помощ представлява помощ, отпускана на едно и също предприятие през даден период от време и която не надвишава определен размер, не отговаря на всички критерии по чл. 107, параграф 1 от ДФЕС и поради това не е предмет на процедурата за уведомяване.

Съгласно приложното поле на Регламент (ЕС) № 1407/2013 и чл. 5 от Закона за държавните помощи подпомагането по тази дейност се разглежда **по общите правила за държавни помощи**, и разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката, се съгласуват с министъра на финансите.

В насоките за кандидатстване по тази подмярка МИГ включва условията за изпълнение на Регламент № 1407/2013 съгласно **Приложение № 2** от настоящите указания.

Подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“

Предоставя се безвъзмездна финансова помощ за следните допустими за подпомагане дейности по подмярката:

- строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици, тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях;

- изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони; инвестиции за доизграждане, без ново строителство на канализационната мрежа (в т.ч. и съоръжения за пречистване на отпадъчни води) в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони;

- изграждане и/или обновяване на площи, за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности от общинско значение;

- изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на социална инфраструктура за предоставяне на услуги, които не са част от процеса на деинституционализация на деца или възрастни, включително транспортни средства;

- реконструкция и/или ремонт на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност;

- изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура;

- изграждане, реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, вкл. мобилни такива, вкл. и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства;

- реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони.

-

Разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката **не се съгласуват** с министъра на финансите.

1. Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици, тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях.

Изграждане и/или обновяване на площи, за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности от общинско значение.

Общинските улици, тротоари и площите за широко обществено ползване, за чиято реконструкция и/или рехабилитация, изграждане и/или обновяване може да бъде получено подпомагане, е инфраструктура с неикономическо предназначение и ползване, което е безвъзмездно и общодостъпно. Публичното финансиране на инфраструктура, която не е предназначена за търговска експлоатация, по принцип е изключено от прилагането на

правилата за държавна помощ. Естеството на тези дейности не е стопанско и следователно те не попадат в приложното поле на правилата за държавна помощ, както не попада и публичното финансиране за съответната инфраструктура (съгласно точка 203 от Известие на Комисията).

Изграждането и поддържането на публичната инфраструктура е изцяло функция на съответните общини при упражняване на правомощията им в качеството на публични органи. Общинските пътища, улици, тротоари и площите за широко обществено ползване се управляват от общините и няма стопански оператор, на който да е възложена експлоатацията им. Тези обекти не са предмет на търговска експлоатация и в този смисъл при управлението им общината не изпълнява икономическа дейност и съответно не представлява предприятие по смисъла на чл. 107 от ДФЕС.

2. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони.

Общинската образователна инфраструктура е част от общественото образование организирано в рамките на националната образователна система. Обществено образование, организирано в рамките на националната образователна система и контролирано от държавата, може да се счита за нестопанска дейност, когато държавата, създавайки и поддържайки такава система на публично образование, която се финансира от държавния бюджет, а не от учениците или техните родители, изпълнява своята мисия по отношение на населението в социалната, културната и образователната сфера (съгласно точка 28 от Известие на Комисията).

Местните власти са отговорни за предоставянето на образователни услуги в общинските детски градини, училищата и обслужващите звена. Според чл. 36, ал. 1, т. 3 от Закона за народната просвета общините осигуряват и контролират средства за издръжката, изграждането, обзавеждането и основния ремонт на училищата, детските градини и обслужващите звена. В този смисъл обслужването на общинската образователна инфраструктура е възложено на общините и не представлява икономическа дейност и те не отговарят на определението за предприятие.

3. Реконструкция и/или ремонт на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност.

Финансовото подпомагане се предоставя за сгради, които са публична собственост и се ползват от съответните администрации за обичайната им управленска/регулаторна дейност, която е с неикономически характер.

Финансовото подпомагане е само за сгради, в които се предоставят обществени услуги.

Финансовото подпомагане по горесцитираните дейности **няма да представлява „държавна помощ“** по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС.

В Насоките си МИГ следва да укаже, че общината **не може да предоставя под наем** сградите и обектите, за които ще бъде предоставена финансова помощ за този вид дейност. В противен случай общината ще изпълнява икономическа дейност и съответно ще представлява предприятие по смисъла чл. 107 от ДФЕС.

В Насоките за кандидатстване МИГ може да представи и други доказателства за определяне на дадена дейност като „непомощ“.

4. Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони; инвестиции за доизграждане, без ново строителство на канализационната мрежа (в т.ч. и съоръжения за пречистване на отпадъчни води) в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони.

Докато експлоатацията на мрежи за водоснабдяване и канализация представлява стопанска дейност, самото **изграждане на всеобхватната мрежа за водоснабдяване и канализация** обикновено отговаря на условията посочени в точка 211 от Известие на Комисията (има обстоятелства, при които някои инфраструктури не срещат пряка конкуренция от други инфраструктури от същия вид или други инфраструктури от различен вид, предлагащи услуги със значителна степен на заменяемост, или пряко с такива услуги. Липсата на пряка конкуренция между инфраструктурите е най-характерна за широкообхватните мрежови инфраструктури, които са естествени монополи, т. е. чието дублиране би било икономически нецелесъобразно) и поради това неговото финансиране обикновено не нарушава конкуренцията или не засяга търговията между държавите членки (съгласно точка 221 от Известие на Комисията. След извършване на инвестицията, стойността на финансовото подпомагане за нея не следва да бъде калкулирана от оператора на услугата в цената на предоставената услуга.

За да е възможно цялото публично финансиране на даден проект да попадне **извън приложното поле на правилата за държавни помощи**, държавите членки трябва да гарантират, че финансирането, предоставено за изграждането на инфраструктура, не може да се използва за кръстосано субсидиране или за непряко субсидиране на други стопански дейности, включително за управление на инфраструктурата. Трябва да се гарантира, че

собственикът на инфраструктурата, ако упражнява някаква друга стопанска дейност, като се води отделно счетоводство, разходите и приходите се разпределят по подходящ начин и да се гарантира, че други дейности не се възползват от публично финансиране (съгласно точка 212 от Известие на Комисията).

Решението на национално ниво относно приложимия режим по държавни помощи за ВиК сектора, което не е финализирано, е че финансирането с публични средства на инфраструктурата в отрасъл водоснабдяване и канализация попада извън обхвата на държавните помощи, по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС.

МИГ могат да обявяват прием за дейността, но следва да имат предвид, че Държавен фонд „Земеделие“ ще подписва договори за предоставяне на финансова помощ за тази дейност след влизане в сила на решението на национално ниво.

5. А) Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на социална инфраструктура за предоставяне на услуги, които не са част от процеса на деинституционализация на деца или възрастни, включително транспортни средства.

Б) Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура;

В) Изграждане, реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, вкл. мобилни такива, вкл. и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства.

В Наредба № 12 от 25.07.2016 г. за прилагане на подмярка 7.2. "Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура" от мярка 7 "Основни услуги и обновяване на селата в селските райони" от ПРСР 2014 – 2020 г. е указано, че финансовата помощ за дейности по буква А, се предоставя след произнасяне на Европейската комисия по подадено уведомление за индивидуална инвестиционна помощ в съответствие с изискванията на Насоките на Европейския съюз за държавната помощ в сектора на селското и горско стопанство и в селските райони за периода 2014 – 2020 г. За дейности по буква В, финансовата помощ се предоставя при спазване на изискванията на Регламент (ЕС) № 1407/2013.

За тези дейности в насоките си МИГ може да определи два режима: „непомощ“ и „помощ“

За определянето на съответния режим е необходимо в Насоките за кандидатстване МИГ да въведе изискване към кандидатите да представят декларация за дейността си,

както и годишен финансово-счетоводен отчет, от който да е видно финансово-счетоводно (в т. ч. аналитично) обособяване на икономическата и неикономическа дейност.

1. Определяне на финансовото подпомагане като „непомощ“.

В случай на финансово подпомагане когато:

- ✓ интервенциите са върху публични общински сгради от социалната или спортна инфраструктура, която е общинска собственост;
- ✓ интервенциите са върху обекти, свързани с културния живот, които са общинска собственост, читалища музеи и библиотеки, архелогически обекти и др.;
- ✓ социалната инфраструктура е за предоставяне на услуги с неикономически характер;
- ✓ спорната инфраструктура е за услуги със свободен обществен достъп и с неикономически характер;
- ✓ дейностите в тези културни обекти са организирани по нетърговски начин и са от нестопанско естество;
- ✓ и интервенцията има изключително локално въздействие и е предназначена за ползване само от населението в границите на населени места от общината от територията на МИГ.

Подпомагането по тези дейности в рамките на стратегия за Водено от общностите местно развитие има изключително локално въздействие и води до подобряване на условията за живот само на територията на МИГ.

Публичното подпомагане на предприятията представлява държавна помощ по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС, само доколкото „засяга търговията между държавите членки“. В случая на това подпомагане, то има чисто местно въздействие и следователно не оказва въздействие върху търговията между държавите членки. В тези случаи бенефициентът доставя стоки и услуги в ограничен район на дадена държава членка и е малко вероятно да привлече клиенти от други държави членки и мярката няма влияние върху условията на трансграничните инвестиции (съгласно точка 196 от Известие на Комисията).

В случай на финансово подпомагане само за **нестопански дейности** от бенефициенти лица, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за народните читалища, съгласно чл. 10, ал. 3 от Наредба № 22, чл. 107 и 108 от ДФЕС не се прилагат.

Финансовото подпомагане по горесцитираните дейности **няма да представлява „държавна помощ“** по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС.

В Насоките за кандидатстване МИГ може да представи и други доказателства за определяне на дадена дейност като „непомощ“.

2. Определяне на финансовото подпомагане като „помощ“.

Финансовата помощ за тези дейности, когато бенефициентът действа като „предприятие“ и извършва икономически дейности, **представлява „държавна помощ“** по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС.

Разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката **само за тези случаи се съгласуват** с министъра на финансите, съгласно Наредба № 4.

Тъй като в Наредба № 12 за дейността по буква А е индивидуално уведомление на Комисията, а по буква В се прилага Регламент (ЕС) № 1407/2013, МИГ ще трябва да избере да прилага Регламент (ЕС) № 1407/2013.

Съгласно приложното поле на Регламент (ЕС) № 1407/2013 и чл. 5 от Закона за държавните помощи подпомагането по подмерките ще се разглежда по общите правила за държавни помощи.

В насоките за кандидатстване за този режим МИГ включва условията за изпълнение на Регламент № 1407/2013 съгласно **Приложение № 2** от настоящите указания.

Подмярка 7.5. „Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдых, туристическа инфраструктура“

Подпомагат се дейности, свързани с:

- ✓ Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на туристически информационни центрове;
- ✓ Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на посетителските центрове за представяне и експониране на местното природно и културно наследство;

- ✓ Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на центровете за изкуство и занаяти с туристическа цел;
- ✓ Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристически атракции, които са свързани с местното природно, културно и/или историческо наследство и предоставящи услуги с познавателна или образователна цел;
- ✓ Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристическа инфраструктура (информационни табели и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, съоръжения за безопасност, велоалеи и туристически пътеки).

Разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката **не се съгласуват** с министъра на финансите.

За тези дейности в насоките си МИГ може да определи два режима: „непомощ“ и „помощ“

За определянето на съответния режим е необходимо в Насоките за кандидатстване МИГ да въведе изискване към кандидатите да представят декларация за дейността си, както и годишен финансово-счетоводен отчет, от който да е видно финансово-счетоводно (в т. ч. аналитично) обособяване на икономическата и неикономическа дейност.

1. Определяне на финансовото подпомагане като „непомощ“.

В случай на финансово подпомагане, когато:

- ✓ интервенциите са върху публични общински сгради, които са общинска собственост;
- ✓ интервенциите са върху обекти, свързани с туризъм, които са общинска собственост, туристически центрове и др.;
- ✓ туристическата инфраструктура е за услуги със свободен обществен достъп и с неикономически характер;
- ✓ дейностите в тези обекти са организирани по нетърговски начин и са от нестопанско естество;
- ✓ и интервенцията има изключително локално въздействие и е предназначена за ползване само от населението в границите на населени места от общината от територията на МИГ.

Подпомагането по тези дейности в рамките на стратегия за Водено от общностите

местно развитие има изключително локално въздействие и води до подобряване на условията за живот само на територията на МИГ.

Публичното подпомагане на предприятията представлява държавна помощ по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС, само доколкото „засяга търговията между държавите членки“. В случая на това подпомагане, то има чисто местно въздействие и следователно не оказва въздействие върху търговията между държавите членки. В тези случаи бенефициентът доставя стоки и услуги в ограничен район на дадена държава членка и е малко вероятно да привлече клиенти от други държави членки и мярката няма влияние върху условията на трансграничните инвестиции (съгласно точка 196 от Известие на Комисията).

В случай на финансово подпомагане само за **нестопански дейности** от бенефициенти - лица, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за народните читалища, съгласно чл. 10, ал. 3 от Наредба № 22, чл. 107 и 108 от ДФЕС не се прилагат.

Финансовото подпомагане по горечитираните дейности **няма да представлява „държавна помощ“** по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС.

В Насоките за кандидатстване МИГ може да представи и други доказателства за определяне на дадена дейност като „непомощ“.

2. Определяне на финансовото подпомагане като „помощ“.

В т. 13 „Елементи, необходими за оценка на държавните помощи“ от ПРСР 2014 – 2020 г. по отношение на тази подмярка е записано, че подпомагането ще се предоставя в съответствие с т. 643 – 651 (по-специално т. 644 букви в) и г) от Насоки на Европейския съюз за държавната помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за периода 2014 – 2020 г..

Съгласно т. 643 Комисията ще разглежда помощта за основни услуги и обновяване на селата в селските райони като съвместима с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3, букви в) и г) от ДФЕС, ако тя изпълнява общите принципи за оценка на насоките, общите разпоредби, приложими към част II, глава 3 от Насоките и условията в точки от 644 до 651.

Съгласно т. 36 от същите Насоки, когато условията по чл. 107, параграф 1 от ДФЕС са спазени, държавите членки **трябва да уведомят Комисията** за помощите в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони в съответствие с чл. 108, параграф 3 от

ДФЕС и отлагат прилагането на предложените мерки до окончателното решение по тази процедура, освен в случай на мерки, които изпълняват условията в регламент за групово освобождаване. До момента България, като държава-член на ЕС, не е подала уведомление до Комисията за предоставянето на помощ по тази подмярка.

Цитираните действия се инициират от УО на ПРСР и на МИГ ще бъде предоставена информация след получаване на решението на Комисията. .

При определяне на финансовото подпомагане като „помощ“, МИГ ще могат да обявяват прием след обнародване в Държавен вестник на наредба за прилагане на подмярката на национално ниво и след положително решение от страна на Комисията.

Подмярка 7.6. „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата“

Подпомагат се дейности свързани с:

1. Изследване, поддържане, възстановяване, популяризиране и подобряване на културното наследство:

- подготовка, организация и участия в местни културни събития, като фолклорни празници и събори, панаири, фестивали, изложби, хепънинги и др.;

- проучвания и изработване на материали във връзка с идентификация и/или документиране и/или изследване, и/или съхраняване на елементи от нематериалното културно наследство като автентичен фолклор и местни традиции, възстановяване на празници, обичаи и храни;

- създаване, съхраняване или обогатяване на етнографски, природни и исторически сбирки;

- закупуване на инвентар, съоръжения, оборудване, обзавеждане като музикални инструменти, носии, витрини за изложби, стелажи, декори, интерактивни дъски, мултимедии, лаптопи, осветление, озвучителна, аудио и видео техника, компютърни конфигурации/сценично оформление/, реквизити необходими за дадения вид изкуство, репетиционни и сценични облекла и др.;

- попълване на библиотечен фонд с библиотечни материали, закупуване на книги, графични издания, електронни документи и др.

2. Поддръжка, възстановяване и подобряване на природното наследство:

- опазване, възстановяване, подобряване и поддръжка на природното наследство и селския ландшафт, включително на природни дадености, забележителности и територии от особено значение за местната общност (включително местата по Natura 2000), на ценни за територията природни образувания, растения, дървесни видове и животни, вековни дървета;

- съвместни проекти на жители на повече от едно населено място или представители на различни поколения за: организиране на клубове/ кръжоци/ школи и други инициативи за информиране и включване на населението в опазване на природни елементи и защитени биологични видове като неделима част от селския ландшафт; идентифициране на местни отличителни характеристики на пейзажа; организиране на опознавателни и занимателни акции за почистване от отпадъци; облагородяване и опазване на селския пейзаж в и извън населените места.

3. Дейности за възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение, в това число и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства.

Разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката **се съгласуват** с министъра на финансите, по реда на Наредба № 4.

Културата е носител на идентичности, ценности и съдържание, които отразяват и формират обществата в Съюза. Областта на културата и опазването на културното наследство обхваща широк кръг от цели и дейности, сред които музеи, архиви, библиотеки, артистични и културни центрове или средища, театри, оперни театри, концертни зали, археологически обекти, паметници, исторически обекти и сгради, обичаи и занаяти, фестивали и изложби, както и културни и артистични образователни дейности. Богатото природно наследство на Европа, включително опазването на биологичното разнообразие, местообитанията и видовете осигурява допълнителни ценни ползи за обществата в Съюза (съгласно точка 33 от Известие на Комисията).

Като се има предвид тяхното особено естество, някои дейности, свързани с опазването на културното, историческото и природното наследство, могат да бъдат организирани по нетърговски начин и поради това да са от нестопанско естество. **Поради това тяхното публично финансиране може да не представлява държавна помощ.** Комисията счита, че публичното финансиране на дейностите в областта на културата или за опазване на културното наследство, които са достъпни за обществеността безвъзмездно, преследват чисто социална и културна цел, чието естество е нестопанско. В този смисъл фактът, че от

посетителите на културна институция или от участниците в културна дейност или дейност за опазване на културното или историческото наследство, в това число опазване на природата, открита за широката общественост, се изисква да плащат някаква сума, която покрива само една малка част от реалните разходи, не променя нестопанското естество на тази дейност, тъй като платената сума не може да се счита за истинско възнаграждение за предоставената услуга (съгласно точка 34 от Известие на Комисията).

Освен това много от дейностите по опазване на културното или историческото наследство обективно са незаменяеми (напр. съхраняването на обществени архиви, съдържащи уникални документи) и поради това изключват наличието на истински пазар. Според Комисията тези дейности също **отговарят на критериите за нестопанско естество** (съгласно точка 36 от Известие на Комисията).

Обратно, дейностите по опазване на културното или историческото наследство (включително опазването на природата), финансирани предимно чрез такси, събирани от посетителите или от ползвателите, или чрез други търговски средства (например, търговски изложения, кинотеатри, търговски музикални изпълнения и фестивали, художествени школи, финансирани предимно чрез такси за обучение), следва да бъдат квалифицирани като **дейности от стопанско естество**. Аналогично, дейностите по опазване на културното или историческото наследство, от които се възползват само някои предприятия, а не широката общественост (напр. реставрация на сграда – паметник на културата, използвана от частно дружество), обикновено следва да се квалифицират **като дейности от стопанско естество** (съгласно точка 35 от Известие на Комисията).

В тази връзка следва да се спазват указанията по т. 5 от дейностите по подмярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“.

Подмярка 8.1. „Залесяване и поддръжка“

Подкрепата по тази подмярка се предоставя за:

Материални инвестиции:

- ✓ почвоподготовка;
- ✓ закупуване на залесителен материал;
- ✓ транспорт и временно съхранение на залесителния материал;
- ✓ разходи за труд при залесяване;
- ✓ третиране на фиданките с необходимите предпазни и защитни материали

- (например, заразяване с мицел или азот фиксираща бактерия, осъществено индивидуално или чрез ограждане на залесената площ);
- ✓ ограждане на залесената територия (където това е необходимо);
 - ✓ попълване (презасяване или презасаждане);
 - ✓ годишна премия за хектар, която покрива разходите за пропуснатите земеделски доходи и за поддръжка, включително ранни и късни прочиствания, и се изплаща в продължение на максимален срок от 12 години от датата на предоставянето ѝ;
 - ✓ превантивни действия срещу дивеч, пасящи животни, вредители и болести, за да се осигурят дългосрочни резултати и да се избегне проваляне на залесяването;
 - ✓ в случаи, когато поради тежки екологични или климатични условия, не може да се очаква чрез засаждането на дървесни видове да се създаде горска покривка, бенефициентът може да създаде и поддържа покривка от храстова растителност, като осигурява същото равнище на грижи и опазване, каквото се прилага и за горите;
 - ✓ разходи за закупуване на земя, когато са пряко свързани с изпълнението на проекта и не надхвърлят 10 % от общите допустими разходи по проекта.

Нематериални инвестиции:

- ✓ общи разходи, свързани със съответния проект за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултантски услуги, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта. Общите разходи по проекта не могат да надхвърлят 12 % от общия размер на допустимите инвестиции по проекта (Съгласно Раздел 8.1 от ПРСР 2014 – 2020 г.);
- ✓ разходи за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, разходи за регистрация на търговски марки и процеси необходими за изготвяне и изпълнение на проекта”.

Разработените от МИГ документи включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката **не се съгласуват** с министъра на финансите.

В т. 13 „Елементи, необходими за оценка на държавните помощи“ от ПРСР 2014 – 2020 г. по отношение на тази подмярка е записано, че подпомагането ще се предоставя в съответствие с Регламент (ЕС) № 702/2014.

Финансовото подпомагане по дейността попада в обхвата на чл. 32 на Регламент (ЕС) № 702/2014 и се определя като **помощ**.

Съгласно чл. 32 от Регламент (ЕС) № 702/2014 помощта е определена като съвместима с вътрешния пазар по смисъла на чл. 107, параграф 3, буква „в“ от ДФЕС и е **освободена от задължението за уведомяване** по чл. 108, параграф 3 от него, ако изпълнява условията, определени в параграфи 2 – 16 от този член и в глава I.

Виж режима на т.2 „Професионално обучение и придобиване на умения – обучение на лица, ангажирани в сектора на горското стопанство“ на подмярка 1.1, „Професионално обучение и придобиване на умения“ .

В тази връзка МИГ ще могат да обявяват прием за проекти и съответно да изготвят насоки за кандидатите по тази подмярка след обнародване в Държавен вестник на наредба за прилагане на подмярката на национално ниво и след като помощта получи идентификационен номер.

Подмярка 8.3. „Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития“

Подкрепата по тази подмярка се предоставя за:

- ✓ създаване, подобряване и поддръжка на противопожарна инфраструктура – лесокултурни прегради, противопожарни просеки, минерализовани ивици;
- ✓ изграждане/подобряване на хеликоптерни площадки, с изключение на летищни съоръжения за търговски цели;
- ✓ изграждане/подобряване на водоизточници за борба с пожарите;
- строителство/подобряване на наблюдателни пунктове за борба с пожарите;
- ✓ изграждане и подобряване на горски пътища;

Разработените от МИГ документи включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката **не се съгласуват** с министъра на финансите.

В т. 13 „Елементи, необходими за оценка на държавните помощи“ от ПРСР 2014 – 2020 г. по отношение на тази подмярка е записано, че подпомагането ще се предоставя в съответствие с Регламент (ЕС) № 702/2014.

Финансовото подпомагане по дейността попада в обхвата на чл. 34 на Регламент (ЕС) № 702/2014 и се определя като **помощ**.

Съгласно чл.34 от Регламент (ЕС) № 702/2014 помощта е определена като съвместима с вътрешния пазар по смисъла на чл. 107, параграф 3, буква „в“ от ДФЕС и е **освободена от задължението за уведомяване** по чл. 108, параграф 3 от него, ако изпълнява условията, определени в параграфи 2 – 12 от този член и в глава I.

Виж режима на т.2 „Професионално обучение и придобиване на умения – обучение на лица, ангажирани в сектора на горското стопанство“ на подмярка 1.1, „Професионално обучение и придобиване на умения“ .

В тази връзка МИГ ще могат да обявяват прием за проекти и съответно да изготвят насоки за кандидатите по тази подмярка след обнародване в Държавен вестник на наредба за прилагане на подмярката на национално ниво и след като помощта получи идентификационен номер.

Подмярка 8.5. „Инвестиции, подобряващи устойчивостта и екологичната стойност на горските екосистеми“

Подкрепата по тази подмярка се предоставя за:

1. изграждане на дребномащабна туристическа инфраструктура - пешеходни пътеки, съоръжения за отдих, указателни табели, информационни табла, заслони и наблюдателни точки;
2. превръщане на издънкови гори в смесени високостъблени гори;
3. превръщане на изкуствени гори в смесени високостъблени гори за увеличаване на превръщане на иглолистните култури на нетипични месторастения в естествени насаждения;
4. възстановяване и поддръжка на полезащитни пояси;
5. презалесяване.

Разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката **не се съгласуват** с министъра на финансите.

В т. 13 „Елементи, необходими за оценка на държавните помощи“ от ПРСР 2014 – 2020 г. по отношение на тази подмярка е записано, че подпомагането ще се предоставя в съответствие с Регламент (ЕС) № 702/2014.

Финансовото подпомагане по дейността попада в обхвата на чл. 35 от Регламент (ЕС) № 702/2014 и се определя като **помощ**.

Тази помощ съгласно чл. 35 от Регламент (ЕС) № 702/2014 е определена като

съвместима с вътрешния пазар по смисъла на чл. 107, параграф 3, буква „в“ от ДФЕС и е **освободена от задължението за уведомяване** по чл. 108, параграф 3 от него, ако изпълнява условията, определени в параграфи 2 – 8 от този член и в глава I.

Виж режима на т.2 „Професионално обучение и придобиване на умения – обучение на лица, ангажирани в сектора на горското стопанство“ на подмярка 1.1, „Професионално обучение и придобиване на умения“ .

В тази връзка МИГ ще могат да обявяват прием за проекти и съответно да изготвят насоки за кандидатите по тази подмярка след обнародване в Държавен вестник на наредба за прилагане на подмярката на национално ниво и след като помощта получи идентификационен номер.

Подмярка 8.6. „Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти“

Подкрепата по тази подмярка се предоставя за:

1. машинно обработване на дървен материал чрез бичене, фрезование, комбинирано или рязане или развиване;
2. нарязване, сортиране, рендосване, профилиране, крайчване, фасониране и шлайфане;
3. сушене и импрегниране на дървен материал;
4. производство на дървесен талаш, дървесно брашно, технологични трески, дървесни пелети и брикети от необработени дървени материали, вършина и други дървесни отпадъци;
5. производство на колове или колчета: белене, цепене, заостряне, пакетиране;
6. производство на дърва за горене: рязане, цепене, пакетиране.

Разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката **не се съгласуват** с министъра на финансите.

В т. 13 „Елементи, необходими за оценка на държавните помощи“ от ПРСР 2014 – 2020 г. по отношение на тази подмярка е записано, че подпомагането ще се предоставя в съответствие с Регламент (ЕС) № 702/2014.

Финансовото подпомагане по дейността попада в обхвата на чл. 41 от Регламент (ЕС) № 702/2014 и се определя като **помощ**.

Съгласно чл. 41 от Регламент (ЕС) № 702/2014 тази помощ е определена като съвместима с вътрешния пазар по смисъла на чл. 107, параграф 3, буква „в“ от ДФЕС и е **освободена от задължението за уведомяване** по чл. 108, параграф 3 от него, ако изпълнява условията, определени в параграфи 2 – 11 от този член и в глава I.

Виж режима на т.2 „Професионално обучение и придобиване на умения – обучение на лица, ангажирани в сектора на горското стопанство“ на подмярка 1.1, „Професионално обучение и придобиване на умения“ .

В тази връзка МИГ ще могат да обявяват прием за проекти и съответно да изготвят насоки за кандидатите по тази подмярка след обнародване в Държавен вестник на наредба за прилагане на подмярката на национално ниво и след като помощта получи идентификационен номер.

Мерки, които не са включени в ПРСР 2014 – 2020, но са част от Регламент (ЕС) № 1305/2013 и мерки, които са извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстват на целите на регламента.

НАПРИМЕР:

Подмярка 7.4. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на основни услуги на местно равнище за населението в селските райони, включително за отдых и културни дейности, както и на съответната инфраструктура”

Инвестиции в малка по мащаб инфраструктура за предоставяне на основни услуги на местно равнище са:

- ✓ осигуряване на достъп до комуникационни услуги чрез създаване на зони с публичен достъп до безплатен безжичен интернет (публични WI – FI интернет зони);
- ✓ повишаване нивото на сигурност и безопасност на територията на населените места на чрез изграждане на системи за видео наблюдение на обществени места;
- ✓ изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства, на сгради, свързани с културния живот и обществени дейности (вкл. мобилни такива) като читалища, младежки и общностни центрове, музейни сбирки и експозиции;
- ✓ изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на инфраструктура за спорт и отдых, вкл. дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства (спортни и детски площадки, зали стадиони, места за отдых на открито и зони за пикник, и други подобни);

✓ изграждане, реконструкция, ремонт, разширяване на местни пазари, включително мобилни конструкции.

ИЛИ

Допустими дейности, изпълнявани на територията на МИГ и свързани с:

1. Проучване, изучаване и съхранение на местните идентичности - култура, бит, типични местни храни, типични местни продукти, музика и изобразително изкуство, история, традиционни занаяти, обичаи и ритуали, неписана и писана традиция;

2. Организиране и провеждане на временни и постоянни тематични изложби /етнографски, археологически, типични местни храни, типични местни продукти, занаятчийски продукти и др./, свързани с културното наследство и местните идентичности на територията;

3. Популяризиране и валоризация на местните идентичности и култура, чрез:

– разработване и разпространение на филми, видео клипове или мултимедийни възстановки;

– разработване и разпространение на информационни материали (брошури, тематични изследвания, снимки, каталози и др.);

– разработване и представяне на макети, възстановяване на елементи от традиционни костюми или предмети от традиционния бит;

4. Подготовка, организация и провеждане на местни празници – събори, панаири, фестивали, хепънинги, възстановки на исторически събития и др.;

5. Подготовка за извършване на проучвания и съхранение на археологическите паметници на територията.

Разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмяката **се съгласуват** с министъра на финансите по реда на Наредба № 4.

Съгласно чл. 10, ал. 2 от Наредба № 22 за мярка от стратегия за ВОМР, финансирана от ЕЗФРСР, която не е включена в ПРСР 2014 – 2020 г., се прилагат правилата за държавна помощ, определени в Регламент (ЕС) 1407/2013.

В случай на финансово подпомагане само **за нестопански дейности** от бенефициенти лица, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за народните читалища, съгласно чл. 10, ал. 3 от Наредба № 22, чл. 107 и чл.108 от ДФЕС не се прилагат.

Режимът се определя съгласно т. 5 от подмярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“.

Приложими правила за държавни помощи на ниво „Изпълнител“.

В допълнение към общите условия спрямо допустимите дейности в насоките за кандидатстване е необходимо да се поясни, че в случай на възлагане, изпълнителите на дейностите по проектите, следва да бъдат определени чрез процедури, гарантиращи пазарното съответствие.

Когато получатели на финансовата помощ се явяват възложители по смисъла на ЗОП при възлагане на изпълнението на дейностите е необходимо изпълнителите да бъдат определяни по реда на ЗОП.

В останалите случаи получателите на финансова помощ е необходимо да прилагат Постановление № 160. В него се определят правилата за разглеждане и оценяване на оферти и сключването на договорите при провеждане на процедура за избор на изпълнител с публична покана съгласно ЗУСЕСИФ от страна на бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ от Европейските структурни и инвестиционни фондове, които не са възложители по смисъла на ЗОП.

Изпълнителите трябва да са определени чрез провеждане на открити, прозрачни, достатъчно добре разгласени, недискриминационни и безусловни тръжни процедури. По този начин се избягва предоставяне на предимство на предприятие по смисъла на разпоредбите в областта на държавните помощи на ниво „Изпълнител“.

Приложение № 1

Декларация за размера на получените държавни помощи

1.	Подписаният	<i>(трите имена на декларатора)</i>							
	в качеството си на	<i>(управител/председател/представител/друго)</i>							
	Наименование на ползвателя на помощ по мярка 4.2 "Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти"								
2.	ЕИК/БУЛСТАТ:								
3.1.	Седалище и адрес на управление:								
3.2.	Адрес за кореспонденция: (Попълва се само ако е различен от адреса на управление по т. 3.1)								
4.	Дейности, които предприятието извършва (код по КИД-2008):								
	№	Дейности, които предприятието извършва (код по КИД-2008)	Относителен дял на нетните приходи от продажби в % през:						
			година "X-1" *				година "X"		
	1.								
	2.								
5.	Отраслова принадлежност на предприятието според основната му дейност по код КИД-2008. (Изписва се код по КИД-2008 и съответното му наименование)								
6.	Вид на	голямо	средно			малко	микро-		

	предприятието: (Отбележете със знака X)								
Моля, посочете собствеността на предприятието към година "X":									
Собствеността на предприятието е:								Относителен дял от капитала в %:	
7.	Държавна								
	Общинска								
	Частна								
	Общо:								100.00
8.	Налице ли е партньорство ** с лице от Република България? (В случай че получателят/кандидатът има партньор/и, се попълва/т декларация/и и от партньора/ите.)							ДА	НЕ
Ако в т. 8 сте посочили "ДА", моля да попълните следната информация за партньора/ите:									
8а.	Наименование на партньора:			ЕИК/БУЛСТАТ:					
	1.								
	2.								
								
	п.								
ДЕКЛАРИРАМ, ЧЕ:									
9.	Имам наличие на обстоятелства по преобразуване: сливане/вливане/отделяне/разделяне? (Попълва се само когато преобразуването е извършено след 01.01.2014 г.)							ДА	НЕ
Ако сте посочили "ДА", моля да попълните и декларация съгласно т. 9а.									
9а.	Декларация за преобразуване								
Години	Наимено- вание на лицата, участващи в	ЕИК/ БУЛСТАТ	Админи- стратор на помощ (наимено-	Разходи, за които е предо- ставена помощта/	Общ размер на помощта = a+b+c+ d+e (в левове)	Размер на предоставената държавна помощ, лв.			

	преобразуването	вание и ЕИК/ БУЛСТАТ)	цел на помощта (с думи)		Регламент	Регламент	Регламент		
						
Година					a	b	c		
Година									
Година									
ОБЩО				$\Sigma(a+b+c+d+e)$	Σa	Σb	Σc		
10.	Декларирам, че съм получил, включително в резултат на преобразуването по т. 9, следните държавни помощи:								
	Получател/и (посочва се ЕИК/ БУЛСТАТ)	Администратор на помощта (наименование и ЕИК/ БУЛСТАТ)	Разходи, за които е получена помощта/ цел на помощта (с думи)	Общ размер на помощта =a+b+c+d+e (в левове)	Размер на предоставената държавна помощ, лв.				
					Регламент	Регламент	Регламент	Регламент	Регламент
				
				a	b	c	d	e	
Година									
Година									
Година									

	Общо: $\Sigma(a+b+c+d+e)$	Σa	Σb	Σc	Σd	Σe
11.	В предприятието се поддържа аналитична счетоводна отчетност, гарантираща разделяне на дейностите и/или разграничаване на разходите, доказваща, че помощта е за дейността, за която се кандидатства по мяката: (Попълва се само ако предприятието извършва повече от един вид дейности)			ДА	НЕ	
12.	При настъпване на промяна в декларираните от мен обстоятелства се задължавам да подам нова декларация в срок 5 работни дни от датата на промяната.					
13.	Известно ми е, че за попълване на декларация с невярно съдържание нося наказателна отговорност по члл. 313 от Наказателния кодекс.					

* Година "X-1" е годината, предхождаща текущата година - година "X".

** Съгласно чл. 3, параграф 2 от Приложение I от Регламент (ЕС) № 702/2014 на Комисията относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1857/2006 на Комисията.

Дата:20__ г.

Декларатор:

С оглед изпълнението на условията на Регламент № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis*, в Условията за кандидатстване за мерки, за които е приложим регламента, МИГ следва да отрази условията му:

1. Регламент № 1407/2013 се прилага за помощите представяни на предприятията от всички сектори с изключение на тези посочени в чл. 1 на Регламента.
 2. Максималният размер на помощта по режим *de minimis*, за която се кандидатства, заедно с другите получени минимални помощи, не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро и съответно левовата равностойност на 100 000 евро, в случай на едно и също предприятие, което осъществява шосейни товарни превози за чужда сметка или срещу възнаграждение, за период от три данъчни години.
 3. Ако дадено предприятие извършва и друга дейност, освен шосейни товарни превози за чужда сметка или срещу възнаграждение, за която се прилага таванът от 200 000 евро, таванът от 200 000 евро се прилага за предприятието.
 4. Помощта се смята за отпусната от момента на подписване на договор за предоставяне на финансова помощ.
 5. Размерът на получените минимални помощи се определя като сбор от помощта, за която се кандидатства и получената минимална помощ на територията на Република България от:
 - предприятието кандидат;
 - предприятията, с които предприятието кандидат образува „едно и също предприятие“¹ по смисъла на чл. 2, пар. 2 на Регламент (ЕС) № 1407/2013;
 - всички предприятия, които са се втели, слели с или са придобити от някое от предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с предприятието кандидат, съгласно чл. 3, пар. 8 на Регламент (ЕС) № 1407/2013;
 - предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с предприятието кандидат, които са се възползвали от помощ *de minimis*, получена преди разделяне или отделяне, съгласно чл. 3, пар. 9 от Регламент (ЕС) № 1407/2013.
 6. Натрупването в рамките на едно и също предприятие е съгласно разпоредбите на чл. 1, пар. 2 и чл. 5 на Регламент (ЕС) № 1407/2013:
 - Когато дадено предприятие извършва дейност в секторите посочени в параграф 1, букви а,б или в на чл. 1 от Регламент (ЕС) № 1407/2013, както и в един или повече сектори или дейности обхванати от цитирания регламент за таван се използва определения в член 3,
-
- ¹ Съгласно чл.2, пар.2 на Регламент (ЕС) №1407/2013 едно и също предприятие“ означава всички предприятия, които поддържат помежду си поне един вид от следните взаимоотношения:
- а) дадено предприятие притежава мнозинството от гласовете на акционерите или съдружниците в друго предприятие;
 - б) дадено предприятие има право да назначава или отстранява мнозинството от членовете на административния, управителния или надзорния орган на друго предприятие;
 - в) дадено предприятие има право да упражнява доминиращо влияние спрямо друго предприятие по силата на договор, сключен с това предприятие, или на разпоредба в неговия устав или учредителен акт;
 - г) дадено предприятие, което е акционер или съдружник в друго предприятие, контролира самостоятелно, по силата на споразумение с останалите акционери или съдружници в това предприятие, мнозинството от гласовете на акционерите или съдружниците в това предприятие.
- Предприятия, поддържащи едно от взаимоотношенията, посочени в алинея първа, букви а) — г), посредством едно или няколко други предприятия, също се разглеждат като едно и също предприятие.

параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1407/2013, при условие че се гарантира чрез подходящи средства — чрез разделение/демаркация на дейностите или разграничаване на разходите, че дейностите в сектора посочени в параграф 1, букви а,б или в не се ползват от помощи de minimis, предоставени в съответствие с Регламент (ЕС) № 1407/2013.

- Когато дадено предприятие попада в приложното поле на Регламент (ЕС) № 1407/2013 помоща de minimis предоставена за него съгласно регламента може да се кумулира с помощ de minimis предоставена съгласно Регламент (ЕС) № 360/2012 на Комисията до тавана, установен в посочения регламент. Тя може да се кумулира с помощ de minimis, предоставяна съгласно други регламенти за такава помощ до съответния таван определен в чл. 3, пар. 2 на Регламент (ЕС) № 1407/2013.

- Помощта de minimis не се кумулира с държавна помощ във връзка със същите допустими разходи или с държавна помощ за същата мярка за рисковото финансиране, ако чрез това кумулиране може да се надвиши най-високият съответен интензитет на помощта или размер на помощта, определен за конкретните обстоятелства на всеки отделен случай с регламент за групово освобождаване или решение, приети от Комисията. Помощ de minimis, която не е предоставена за конкретни допустими разходи или не може да бъде свързана с такива, може да се кумулира с друга държавна помощ, предоставена с регламент за групово освобождаване или решение, приети от Комисията.

7. При определяне на максимално допустимият размер и съответно интензитет на помощта, да се взема предвид както размера на минималната помощ, за която се кандидатства, така и общият размер на вече получена минимална помощ за дейности, проект или предприятие (извън тези, за които се кандидатства), независимо от това дали тази подкрепа е финансирана от местни, регионални, национални или общностни източници.
8. Праговете, посочени по-горе не могат да бъдат заобикаляни чрез изкуствено разделяне на проекти със сходни характеристики и бенефициенти.
9. За изпълнението на обстоятелствата кандидатите посочват данните за получени минимални помощи в Декларация за минимални помощи, попълнена по образец, част от Условието за кандидатстване. *(Образец на декларация и указания за попълването ѝ са налични на адрес: <http://stateaid.minfin.bg/bg/page/7>).*
10. Цитираните по-горе условия на регламента се проверяват на етап административно съответствие и допустимост на проектното предложение.
11. За спазването на обстоятелствата се извършва проверка в Информационна система "Регистър на минималните помощи", Публичния регистър на Европейската комисия, Информационната система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в България 2007-2013 (ИСУН), Информационната система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в България (ИСУН 2020) и Търговския регистър.
12. Периодът, който се проверява е три данъчни години. За целите на определянето на тавана, помощта се изразява като парични безвъзмездни средства. Всички използвани стойности са в брутно изражение, т.е. преди облагане с данъци или други такси.
13. Кандидатите нямат право да подават проектни предложения по процедурата за вече реализирани дейности или такива, финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма.
14. Последствията при неспазване на т.2 – отказване на помощта, служебно намаляване на помощта или възстановяване на неправомерно предоставена помощ.

15. Преди сключване на договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, Държавен фонд „Земеделие“ ще извършва документална проверка на декларираните данни от одобрените кандидати в Декларацията за държавни/минимални помощи.
16. Държавен фонд „Земеделие“ информира министъра на финансите в срок до три дни от предоставянето на всяка помощ, попадаща в обхвата на минимална помощ.
17. В договора за безвъзмездна финансова помощ, се съдържа информация относно вида на отпуснатата помощ, както и за възможните последствия от предоставянето ѝ, включително условията за натрупване и възможността за възстановяване на неправомерно предоставена помощ по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.
18. Възстановяването на неправомерно предоставена държавна помощ се извършва по реда на Закона за държавните помощи. Не се разрешава предоставяне на нова държавна помощ на предприятие, което не е изпълнило решение на Европейската комисия за възстановяване на неправомерно предоставена държавна помощ и не е възстановило изцяло неправомерно получената държавна помощ. Възстановяването на недължимо платените и надплатените суми, както и на неправомерно получените или неправомерно усвоени средства, ще се извършва в съответствие с установения ред, съгласно действащите нормативни актове за плащане и договора за безвъзмездна финансова помощ.
19. Ако проектното предложение на кандидат бъде одобрено и той подпише договор за предоставяне на финансова помощ, е длъжен да съхранява документацията относно получената помощ *de minimis* за период от 10 данъчни години, считано от датата на подписване на договора и да я предоставя при поискване в срок от 5 работни дни на МИГ или на Държавен фонд „Земеделие“.

МИГ разработва и прилага към Условията за кандидатстване образец на декларация и указания за попълването ѝ, като използва тези налични на адрес: <http://stateaid.minfin.bg/bg/page/7>.

След публикуване от МИГ на Условията за кандидатстване не са допустими изменения, които могат да повлияят на съответствието на процедурата с изискванията на Регламент на Комисията (ЕС) № 1407/2013.

В правилата си за работа и в правилата за работа на комисията за подбор на проекти, МИГ следва да разработи и система за наблюдение на натрупването на помощи и изпълнението на условията на регламента.